

۱۴۸۵۸۸۱

اهداء جنين

و قالب حقوقی آن

تأليف:

دكتور محمد سلطان

مدرس قانون

مجمع علمی و فرهنگی مجد

سرشناسه	سلطانیه، محمد،
عنوان و نام پدیدآور	اهدا جنین و قالب حقوقی آن/ مولف محمد سلطانیه.
مشخصات نشر	تهران: مجد، ۱۳۹۵.
شابک	۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۴۱-۵
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	تلقیح مصنوعی انسان (فقه)
موضوع	جنین آزمایشگاهی انسان (فقه)
موضوع	انسان -- تولیدمثل -- نوآوری -- قوانین و مقررات
موضوع	تلقیح مصنوعی انسان -- قوانین و مقررات -- ایران
موضوع	جنین آزمایشگاهی انسان -- ایران -- قوانین و مقررات
رده بندی کنگره	BP ۱۹۸/۶/ت۸س۷۷ ۱۳۹۵:
رده بندی دیسی	۳۹۷/۳۷۹:
شماره کتابشناختی ملی	۴۴۹۵۴۰۳:

هرگونه تبیین کامل و نامسمی از کتاب بدون اجازه پدیدآورنده، یا ناشر خلاف قانون، شرع و اخلاق است. سوار تخیلف را به دفتر مرکزی «مجد» گزارش فرمایید.

مجله «مجد» جنین و قالب حقوقی آن

تألیف: دکتر محمد سلطانیه

انتشارات مجد

چاپ اول: ۱۳۹۶ تعداد: ۵۰۰ نسخه

حق چاپ محفوظ و تخصصی «مجد» است.

دفتر مرکزی مجید:

تهران، میدان انقلاب تقاطع خیابان منبری جاوید و شهیدان راندا مری، پلاک ۵۷ طبقه پنجم

تلفن و دورنگار: ۶۶۴۹۵۰۳۴ - ۶۶۴۱۲۰۷۸ - ۶۶۹۶۰۳۸

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۱۹۳-۷۴۱-۵

ISBN: 978-600-193-741-5

شعبه فروردین: خیابان ۱۲ فروردین، مقابل تعزیرات، پلاک ۲۸۳، طبقه دوم، تن: ۶۹۰ ۹۸

شعبه اردیبهشت: خیابان اردیبهشت (متری جاوید)، تقاطع شهدای زاندار مری، پلاک ۵۹ تن: ۶۶۴۸۶۸۷۴

www.majdlaw.ir

E-mail: majdlaw92@gmail.com

سیستم اشتراک پذیری «مجد»:

ارسال پیامک حاوی نام و نام خانوادگی و شغل (در صورت تمایل) به شماره ۰۲۱۶۶۴۹۰۹۹۸

فصلنامه حقوقی مجد با ارائه مقالات اساتید مبرز حقوق کشور بطور منظم منتشر می شود.

فهرست مطالب

۷.....	مقدمه
۱۱.....	فصل نخست: کلیات
۱۱.....	بحث نخست: مفاهیم و تقسیمات
۱۲.....	گفتار نخست: مفهوم حکم و اقسام آن
۱۵.....	گفتار دوم: اهداء
۱۶.....	گفتار سوم: مقدمات جنین و مراحل تکوین جنین
۱۶.....	الف. مفهوم جن
۱۸.....	ب. مراحل تکوین جن
۲۴.....	گفتار چهارم: مفهوم ناباروری و علل آن
۲۴.....	الف. مفهوم ناباروری
۲۶.....	ب. علل ناباروری
۲۷.....	مبحث دوم: تاریخچه موضوع و شیوه‌های درمان
۲۷.....	گفتار اول: تاریخچه موضوع
۳۳.....	گفتار دوم: شیوه‌های درمان ناباروری از نظر علم پزشکی
۳۳.....	الف. روش‌های باروری بدون عنصر خارجی
۳۵.....	ب. روش‌های باروری با عنصر خارجی
۴۵.....	فصل دوم: حکم تکلیفی اهداء جنین و دلیل آن
۴۷.....	مبحث نخست: نظریه حرمت اهداء جنین
۴۹.....	گفتار نخست: تبیین نظریه و ادله آن
۴۹.....	الف. تبیین نظریه

۵۲	ب. ادله نظريه
۷۳	گفتار دوم: ارزيابى ادله
۹۷	مبحث دوم: نظريه جواز اهداء جنين
۹۸	گفتار اول: تبين نظريه
۱۰۰	گفتار دوم: ادله نظريه
۱۰۳	الف. اصل براءت
۱۰۴	ب. روايات
۱۱۷	فصل سو: قالب حقوقى اهداء جنين
۱۱۹	گفتار نخست: اهداء جنين در قالب عقود
۱۲۰	الف. صلح
۱۲۲	ب. بيع
۱۲۵	ج. وکالت
۱۲۶	د. هبه
۱۲۷	ه. قرداد خصوصى
۱۲۹	گفتار دوم: اهداء جنين در قالب غير عقود
۱۲۹	الف. اعراض
۱۳۱	ب. اذن
۱۳۳	نتيجه گيرى و پيشنهادات
۱۳۷	ضمائم
۱۴۱	منابع و مأخذ

مقدمه

اهداء جنین، شکل نوین و موفقی از درمان ناباروری است که برای گروهی از زوج‌ها که بیش از این تصور می‌شد، هرگز نمی‌توانند صاحب فرزند شوند، امید ارمغان آورد. این روش معمولاً هزینه و عوارض پزشکی کمتری نسبت به روش‌های تشخیص ارمانگاهی دارد و یکی از مهم‌ترین دستاوردهای قرن اخیر محسوب می‌شود. این روش با توجه به این که جنین نه ماه در رحم زن باردار است، از لحاظ عارضه‌ی صدام بیشتری به وجود می‌آورد.

امروزه تشکیل جنین در آندامگاه، انتقال جنین به رحم زن ثالث و اهداء جنین به یاری پیشرفت‌های شگاف علم پزشکی امکان پذیر شده است. تولد کودک که قسمتی از راه پیدایش سود را در خارج از مسیر طبیعی پیموده است، ترکیب اسپرم با تخمک در خارج از رحم، پروسه آن تا مدت معینی در داخل لوله آزمایش و انتقال آن به رحم زن ثالث استفاده از جنین‌های اهدایی به زوجین نابارور... امری ممکن و شدنی است. این روش‌های تقریباً متداول باروری در جهان است که راه‌گشای مشکلی دیرینه در رابط زوجین نابارور است. از مزیت‌های اهداء جنین می‌توان به این موارد اشاره کرد.

۱ - جلوگیری از طلاق‌های ناخواسته و ازدواج‌های مکرر.

۲ - راه‌حلی مناسب برای خانواده‌هایی که دارای کودک ناهنجار و یا

دچار مشکلات ژنتیکی هستند.

۳ - سازگاری با فرهنگ مردم کشورمان.

۴ - به علت عدم اطلاع ديگران، فرزند حاصل دچار مشكل نمى شود.

اهداء جنين انسان، اولين بار در سال ۱۹۸۳م در كاليفرنيا انجام شد؛ طى آن «تراونس»^۱ و همكارانش اسپرم اهداء شده را در آزمايشگاه با تخمك تلقیح نموده و جنين حاصل را به رحم متقاضى انتقال دادند. سپس اين روش در سراسر جهان به سرعت جايگاه خود را پيدا كرد به طوري كه تا كنون حدود ۲۰ هزار كودك با اين روش در دنيا متولد شده‌اند.

اهداء جنين در دو حالت انجام مى گيرد:

۱. در مواردى كه مشكل نابارورى مربوط به مرد است؛ به نحوى كه مرد قادر به توليد اسپرم نبوده و به علت ممنوعيت اهداء اسپرم، ناگزير بايد از اهداء جنين استفاده كند.

۲. در زوج‌هاى كه به هر دليل، روش‌هاى درمان نابارورى در آن‌ها موفق نبوده است، اما زن مى تواند يك جنين اهدايى را در رحم خود پرورش دهد. مثلاً از نظر سنى، ارگان‌هاى نكهدارى جنين، و غيره مشكلي نداشته باشد.

در اين روش زوجين بيمار، از جنين حاصل از اسپرم و تخمك زن و مرد ديگر - اعم از اينكه بين آن دو رابطه زوجيت باشد - استفاده مى كنند. اين سلول‌ها در محيط آزمايشگاه، در مجاورت يكديگر قرار داده مى شوند تا پس از لقاح و تقسيمات اوليه و حداكثر تا چهار روز از زمان لقاح، جنين اهدايى به رحم زوجه منتقل مى گردد. نام اختصارى اين روش «I.V.F»^۲ يعنى بارورى در لوله آزمايشگاه است. به دليل مزيت‌هاى كه ذكر شد، افراد و حتى مسلمانان

1 - Trounson

2 - In Vitro Fertilization

زیادی در جهان به سراغ این روش رفته‌اند. لذا ارزیابی و تحلیل این مساله با قواعد حاکم بر دین مبین اسلام و فقه شیعه امری لازم به حساب می‌آید.

لزوم پاسخ صریح و مستدل فقه شیعه به این امر، غیر قابل بحث است. لذا باید در گام نخست، عنوان اهداء جنین را به صورت کامل تشریح کرد؛ مباحثی از قبیل اهداء اسپرم، تخمک و... را لحاظ کرد. در مرحله بعد، باید حکم جواز یا حرمت آن مورد بررسی قرار گیرد و ادله آن از کتاب و سنت برداشت شود. بحث قالب جنین یا غیر عقد بودن اهداء جنین نیز عنوانی است که در آخرین فصل به آن پرداخته می‌شود.

البته دغدغه‌های ناشی از این امر نباید مورد غفلت قرار گیرد که خلاصه آن بدین شرح است که کودک به دست آمده باید ملحق به اهداء گیرنده شود؛ و الا نگرانی‌های اهداء گیرنده هم‌چنان می‌ماند. لذا عمق مساله در این است که اهداء جنین برای استحکام بنیان خانواده اهداء گیرنده است؛ حال آن که جنین و نطفه ظاهراً به شخص اهداء شونده ملحق می‌شود. تبیین این مساله برای احکام بعد از تولد بسیار لازم است که البته مورد بررسی نوشته حاضر نخواهد بود.

بیان این نکته، ضروری است که در جوامع غربی، پیش از شیوع بیماری ایدز، انجام تلقیح مصنوعی، اهداء جنین و شیوه‌های مشابه یکی از روش‌های متداول باروری زنان مجرد و حتی هم‌جنس‌بازان بوده است.

نوشته پیش روی شما، درصدد انطباق و سازگاری مساله «اهداء جنین» با قواعد حاکم بر اسلام ناب محمدی صلی الله علیه و آله وسلم که همان تشیع است؛ می‌باشد.